

PLATFORMA PROGRAMORE

Nëntor 2022 – Shtator 2024

E KANDIDATIT PËR REKTOR TË UNIVERSITETIT TË PRISHTINËS

Prof. Dr. Sefer Avdiaj

Në rast të emërimit në postin e rektorit të Universitetit të Prishtinës, zotohem se, brenda 30 ditëve pas emërimit, këtë platformë programore do ta shndërroj në program të mirëfilltë pune bashkë me ekipin tim menaxhues, e në konsultim me Këshillin Drejtues dhe Senatin e Universitetit, dhe do ta realizoj në bashkëpunim me këto organe, njësitë akademike, personelin, studentët, institucionet e Kosovës, partnerët zhvillimorë, shoqërinë civile dhe të gjitha palët me interes, që e shohin UP-në, jo vetëm si strumbullar të arsimit të lartë në Kosovë, por edhe si institucion që gëzon reputacion në rajon dhe më gjerë. Nëse zgjidhem rektor, ky program i punës do të jetë dokument publik, realizimin e të cilit do të mund ta përcjell jo vetëm Këshilli Drejtues, por i gjithë personeli dhe studentët e Universitetit, si dhe publiku i gjerë.

Vizioni dhe misioni

Gjendja në Universitetin e Prishtinës tanimë është analizuar nga të gjitha këndvështrimet e mundshme dhe problemet janë mirë të njohura. Ekzistojnë edhe dokumente strategjike dhe plane veprimi që janë hartuar nga organe të Universitetit të Prishtinës dhe Ministria e Arsimit, Shkences, Teknologjise dhe Inovacionit, të tilla si:

1. Strategjia e arsimit 2022-2026 (MASHT),
2. Plani Strategjik i Universitetit të Prishtinës 2020-2022 (miratuar nga Këshilli Drejtues),

Në Planin Strategjik të Këshillit drejtues formulohen vizioni dhe misioni i Universitetit.

Vizioni: Universiteti i Prishtinës është një institucion i arsimit të lartë, i njohur globalisht për profesionalizëm, integritet, mësimdhënie cilësore dhe hulumtim. Në harmonizim me nevojat e ekonomisë dhe të tregut, do të vendosë dhe mirëmbajë standarde të cilësisë, duke përkrahur mobilitetin dhe zhvillimin e karrierave akademike për personelin dhe studentët, duke e rritur numrin e partnerëve dhe duke iu bashkuar rrjetit të edukimit të lartë evropian.

Misioni: Misioni i UP-së bazohet në zhvillimin akademik, hulumtimet shkencore, artistike dhe sigurimin e arsimit të lartë përmes programeve me interes strategjik dhe zhvillimor të Republikës së Kosovës. Universiteti mundëson mobilitetin e programeve, studentëve dhe stafit akademik në vazhdimësi, me qëllim të arritjes së nivelit ndërkombëtar dhe konkurrencës në treg. Misioni i universitetit bazohet në aspiratat e qytetarëve të vendit përmes sigurimit të cilësisë në arsimin e lartë, zhvillimin akademik, shkencor, artistik apo edhe disiplinave me interes kombëtar për Republikën e Kosovës. Universiteti është institucion publik autonom i arsimit të lartë, që zhvillon arsimin akademik, kërkime

shkencore, krijimtari artistike, këshillime profesionale dhe fusha të tjera të veprimtarive akademike. Universiteti ka këto qëllime:

- Të veprojë si qendër institucionale dhe udhëheqëse për avancimin e dijes, ideve kreative dhe shkencës në sistemin e arsimit të lartë të Kosovës;
- Të luajë rolin udhëheqës në zhvillimin e arsimit, shkencës, kulturës, shoqërisë dhe ekonomisë së Kosovës;
- Të ndihmojë në procesin e promovimit të demokracisë qytetare;
- Të synojë të krijojë dhe të mbështesë standardet më të larta në fushën e mësimdhënies dhe mësimnxënies, kërkimeve shkencore dhe krijimtarisë artistike;
- T'i shfrytëzojë burimet e veta në mënyrë sa më efikase;
- Të bashkëpunojë maksimalisht dhe të marrë pjesë në të gjitha aktivitetet e arsimit të lartë në nivel kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar.

Megjithatë këto formulime janë marrë nga strategjia dy-vjeçare e UP-së, konsideroj se, si kandidat për rektor, unë nuk mund të ndërhyj në këto dy formulime, pasi edhe ashtu, formulimet, në thelb e bartin mesazhin e asaj se çfarë duhet të jetë një universitet dhe çfarë efekti duhet të prodhojë veprimtaria e tij në shoqëri.

Objektivat dhe kahet e veprimit për periudhën Nëntor 2022 – Shtator 2024

Duke u mbështetur në dokumentet zhvillimore të UP-së dhe në analizën e bërë për situatën aktuale, janë identifikuar 16 objektiva ku nevojitet përmirësimi i dukshëm dhe janë definuar kahet e veprimit në secilën prej tyre.

1. Digjitalizimi i shërbimeve

Administrata e UP-së nuk është duke funksionuar siç duhet, në shumë raste ka burokraci të panevojshme. Prandaj kërkohet që shërbimet të digjitalizohen. Digjitalizimi do të bëhet në ngjashmëri me platformën e-kosova, pra dokumentet e nevojshme për studentë të nxirren nga vetë studentët. Të gjitha programet, qoftë të kaluara, qoftë këto aktuale të digjitalizohen. Dmth, nëse një person, qoftë ish-student, qoftë student aktual, ka nevojë ta ketë programin e tij të studimit do të ketë mundësinë ta shkarkojë personalisht nga llogaria e tij në SEMS. Çertifikatat e notave dhe dokumente të tjera të ketë mundësi të shkarkohen nga SEMS-i personal i studentit me mundësi të vendosjes edhe të një studentmat në hapësirat e fakultetit përkatës.

2. Krijimi i shkollës doktorale, puna kërkimore-shkencore në UP

Duke ditur se “*misioni i një universiteti nuk është thjesht transmetimi i dijes, por edhe krijimi i dijes*”, në universitetin tonë duhet patjetër të ketë edhe studime të doktoratës.

Me hyrjen në fuqi të manualit të ri të akreditimit, Universiteti i Prishtinës nuk ka mundur të rikreditojë programet e doktoraturës (përveç dy programeve në Fakultetin e Mjekësisë). Mosfunionimi i studimeve të doktoratës, përveçse shkakton ngecje në kërkime shkencore, ka rrezik që universiteti ynë të kalojë në nivelin e kolegjit. Çështja e doktoraturave është problem që duhet zgjidhur urgjentisht dhe mënyra më e mirë do të ishte krijimi i shkollës doktorale në nivel të universitetit, me një strukturë hierarkie nga rektorati, fakulteti, deri tek bartësit e programit. Programet e doktoraturës të jenë në gjuhën angleze, përveç programeve që lidhen me fushën e albanologjisë. Të shihet mundësia e hapjes së doktoraturave si Joint-Degree me

universitete nga vendet e EU-së. Në mbështetje të këtij objektivi është edhe draftstrategjia e arsimit të publikuar nga MASHTI, në këtë draftstrategji është paraparë ofrimi i granteve për të inkurajuar dhe mbështetur projekte të përbashkëta për programe ndërdisiplinare.

Të ndahet buxhet i veçantë për funksionimin e shkollës së doktoratës, bazuar në vlerësimet negative të eksperteve të jashtëm për mungesën e buxhetit specifik për programe të caktuara në doktoratë dhe për fushat ku kërkohen laboratore të sigurohen ose pajisjet laboratorike për hulumtim ose të ketë marrëveshje bashkëpunimi me universitete të EU-së për të parë se ku mund të kryhet pjesa eksperimentale e hulumtimit. Me qëllim të përcjelljes dhe transmetimit sa më të mirë të punës së doktoratave, kryetari i Këshillit të doktoratës në nivel fakulteti, me automatizëm të jetë anëtar i Këshillit të doktoratës në nivel universiteti.

Stafi akademik dhe studentët (sidomos ata të nivelit të doktoratës) për të bërë hulumtime shkencore, së pari duhet të kenë qasje në revista shkencore, prandaj menjëherë të fillohet me procedurat e abonimit në të paktën 3000 revista shkencore relevante. Në draftstrategjinë e Arsimit 2022-2026, e cila tashmë është publikuar nga MASHTI, është paraparë që MASHTI do të sigurojë abonimet e stafit akademik në biblioteka ndërkombëtare elektronike.

3. Paketa e instrumenteve të cilësisë (çështje që lidhen me procesin e akreditimit)

Gjatë vlerësimit të programeve për akreditim nga Agjencia e Kosovës për Akreditim, kërkohen një mori instrumentesh matëse që duhet plotësuar, ato janë:

1. Vlerësimi i studentëve për lëndën dhe mësimdhënësin,
2. Vlerësimi ndërkolegial,
3. Vlerësimi nga dekani,
4. Vlerësimi i programeve studimore nga studentët,
5. Vlerësimi i programave studimore nga të diplomuarit,
6. Vlerësimi për dekanin nga ana e stafit akademik,
7. Vlerësimi i stafit akademik për gjendjen në fakultet/ universitet,
8. Vlerësimi i stafit administrativ për gjendjen në fakultet/ universitet,
9. Vlerësimi nga bordet këshilldhënëse për gjendjen në fakultet/ universitet,
10. Vetëvlerësimi i rezultateve të lëndës nga mësimdhënësi përkatës.

Aktualisht, vetëm instrumenti matës 1 është obligativ në SEMS. Me qëllim të marrjes së një pasqyre sa më të qartë, të gjitha këto instrumente matëse duhet të bëhen obligative në SEMS.

Me rastin e akreditimit të programeve doktorale, kohëzgjatja e studimeve më shumë sesa dyfishi i kohës, po ashtu është një kriter që duhet eliminuar, sepse është njëra nga vërejtjet e veçanta që kemi marrë nga ekspertet ndërkombëtarë, prandaj të hiqet praktika e vazhdimit të studimeve jashtë rregullave ligjore.

Hapja e programeve të reja të cilat kërkohen nga tregu i punës është po ashtu çështje me rëndësi. Me qëllim të tërheqjes së studentëve nga jashtë, programet e reja master që hapen të jenë në gjuhën angleze.

4. Rritja e aplikimeve në projekte ndërkombëtare

UP si lider i arsimit të lartë në Kosovë duhet të jetë shumë më aktiv në aplikimin në projekte të EU-së dhe projekteve të tjera ndërkombëtare. Për të qenë kompetitiv dhe serioz në këto projekte, duhet që përveç zyrës qendrore ZKPS (Zyra për Kërkime dhe Projekte të Sponsorizuara) të kemi edhe degët e saj nëpër fakultete. Në kuadër të ZKPS të shtohet stafi me

të paktën 7 persona, të cilët kanë ekspertizë në hartimin e projekteve me qëllim të konkurimit në projekte europiane dhe më gjerë. Stafi akademik i cili fiton projekte ndërkombëtare të lirohet nga 1/3 e ngarkesës në mësim. Po ashtu, në çdo njësi akademike, të krijohen grupet e ekselencës në hulumtim.

5. Shërbimet për shoqërinë dhe komunitetin– lidhja e kërkimeve shkencore me ekonominë dhe shoqërinë

Tregu i Kosovës ka shumë nevojë për një ekspertizë profesionale dhe kush më mirë se personeli akademik i Universitetit të Prishtinës do ta ofronte këtë ekspertizë? Me qëllim të gjenerimit të mjeteve vetanake dhe sigurisë në treg, duhet të krijohen hapësira për stafin e UP-së që dijen dhe ekstertizën e tyre ta përdorin brenda UP-së, me qëllim të zhvillimit të shoqërisë në përgjithësi. Për këtë arsye, do të fillojmë me procedurat për akreditim të laboratoreve për testime dhe verifikime të produkteve të ndryshme, duke krijuar siguri në përdorimin e produkteve që janë në treg. Përvoja e vendeve të Bashkimit Europian dhe atyre fqinje, kanë treguar se kjo është një mënyrë shumë e mirë që Universiteti të bëjë gjenerimin e mjeteve vetanake.

6. Matja e performancës së stafit akademik përmes kartelës së performancës

UP-ja tashmë ka filluar procesin për hartimin e rregullore për matjen e performancës së stafit akademik dhe është bërë një punë mjaft e mirë në këtë drejtim. Meqenëse jam pjesë e grupit punues për hartimin e kësaj rregulloreje, e njoh këtë proces në detaje. Ky proces duhet të vazhdojë dhe kjo rregullore të përfundohet brenda vitit 2022 dhe qysh në vitin 2023 të fillojë aplikimi i kësaj rregulloreje. Me qëllim të rritjes së performancës, do të këtë shpërblime për stafin akademik, i cili tregon performancë të mirë bazuar në kriteret e kësaj rregulloreje.

7. Përzgjedhja dhe avansimi i stafit akademik në UP

Me rastin e përzgjedhjes dhe avansimit të stafit akademik, secili person që konkuron, të bëjë një prezantim para një auditori në fakultetin përkatës, pra prezantimi të jetë obligativ. Me qëllim të vlerësimit më të mirë, komisioni përkatës, rencensues, të jetë i obliguar të marrë pjesë në prezantimin e bërë nga kandidatët që konkurojnë. Bazë e mirë e kriterëve për përzgjedhjen dhe avansimin e stafit është edhe rregullorja aktuale për procedurat përzgjedhese lidhur me emërimin, riemërimin dhe avansimin e personelit akademik. Megjithatë, një problem që duhet theksuar është se aktualisht një punim i caktuar i një kandidati, merret në konsiderim vetëm nëse është autor i parë ose korrespondent. Propozojmë që gjatë vlerësimit të punimeve shkencore të publikuara, të vlerësohet edhe bashkautorësia në punim.

7.1. Ftesa për kuadrot që kanë përfunduar studimet në vendet e BE-së dhe SHBA-ve

Brenda 5 muajve nga marrja e detyres, do të kërkohet nga dekanet e njësive akademike të UP-së, që të gjitha orët jashtë norme të deklarohen dhe të shpallet konkurs i ri për staf akademik.

8. Mësimi tutorial

Siç dihet, mësimi tutorial është një metodë e transferimit të njohurive dhe mund të përdoret si pjesë e një procesi mësimor. Mësimi tutorial është më interaktiv dhe specifik sesa mësimi nga një libër ose nga leksionet. Meqenëse mësimi tutorial bëhet në grupe të vogla, në këtë mënyrë

krijohet mundësia e zgjidhjes së problemeve në ekip, si dhe zhvillohen aftësitë e studentëve për punë në grup. Po ashtu, përmes mësimit tutorial, studentët marrin njohuri edhe nga njëri-tjetri për idetë e tyre, siç janë qasjet e ndryshme për të zgjidhur probleme të caktuara. Pra, të futet mësimi tutorial në programet aty ku është e mundur. Forma e mësimit tutorial është kërkuar edhe nga ekspertet e akreditimit.

9. Decentralizimi i Universitetit

Duke e ditur se Universiteti i Prishtinës është një institucion i madh, në shumë raste procedurat, si financiare ashtu edhe akademike, kërkojnë kohë shumë të gjatë në realizim. Prandaj, do të ishte mirë të bëhet decentralizimi i Universitetit, pra të gjitha procedurat që janë të lejuara me ligj, të kalojnë në kompetencë të fakulteteve, si. p.sh. blerjet deri 10 mijë euro të jenë në kompetencë të fakulteteve. Kështu do të delegohen përgjegjësitë aty ku zhvillohet pjesa më e madhe e punës së Universitetit dhe, besoj, do t'i minimizojmë mundësitë e abuzimeve që mund të sjellë koncentrimi tepër i madh i autorizimeve në duart e një numri të vogël të njerëzve.

10. Rritja e vizibilitetit

Meqenëse njëri nga faktorët në rangimin e universitetit është edhe vizibiliteti, përkatësisht klikueshmëria e web-faqes, duhet në mënyrë urgjente të funksionalizohet web-faqja në gjuhën angleze. Çdo fakultet të ketë web-faqën e tij së paku në dy gjuhë, në gjuhën shqipe dhe angleze. Web-faqet e fakulteteve të jenë të menaxhueshme nga vetë fakultetet dhe jo nga zyra qendrore në rektorat. Fakultetet të kenë të drejtë të kenë edhe web-faqet sipas dizajnit që dëshirojnë.

11. Plotësimi/ riformatimi i administratës

Ka disa vite që personat e pensionuar nga administrata e UP-së nuk janë zëvendësuar, prandaj ka mungesë të stafit në administratë. Kjo mungesë në shumë raste shkakton mosfunksionim, sidomos çështja e laborantëve duhet të zgjidhet sa më shpejt. Programet që lidhen me laboratore duhet të kenë patjetër laborantë si pjesë të tyre.

12. Lidhja e punës praktike me programet studimore

Rezultatet e deritanishme kanë treguar se studentët tanë gjatë studimeve në UP, kryesisht krijojnë dije teorike dhe pastaj kur dalin në tregun e punës kanë probleme që ta gjejnë vetën në punët reale. Me qëllim që kjo dukuri të evitohet do të inicojmë idenë që në të gjitha lëndët-fushat ku kërkohet shkathtësi praktike, studentët të kryejnë pjesën praktike të asaj fushe, mundësisht çdo lëndë të ketë edhe pjesën praktike të saj.

13. Transparenca

Të gjitha dokumentet e rëndësishme si dhe vendimet do të publikohen ose do të jenë të qasshme për publikun e gjerë. Kështu, publiku do të mund të kontestojë saktësinë e të dhënave në një raport vlerësimi me rastin e pranimit të stafit akademik ose arsyeshmërinë e secilit vendim të organeve të Universitetit dhe të njëjsteve akademike, si p.sh. vlerën e një punimi të masterit ose të doktoratës që mbrohet në Universitetin e Prishtinës.

14. Çështja e plagjiaturës

Çështja e plagjiaturës, fatkeqësisht është çështje aktuale shumë e përfolur në UP, duke filluar nga seminarët e studentëve, punimi i diplomës Bsc ose Msc e deri te punimet e doktoraturës. Mund të konkludojmë se në shumicën e temave bachelor dhe në disa programe edhe në master, studentët nuk janë fare të informuar për problemet e plagjiaturës. Për këtë arsye, në afat shumë të shkurtër do të fillohet me implementimin e kontrollit të të gjitha seminareve dhe temave të të gjitha niveleve, që punohen në UP, me anë të software-it antiplagjiat, pra një seminar apo temë, përpara se të pranohet, do të kontrollohet me këtë sistem. Çdo temë që kalon pa e bërë testin e antiplagjiaturës do të anulohet. Në mbështetje të këtij objekti është edhe draftstrategjia e arsimit e publikuar nga MASHT-i, në të cilën po ashtu është paraparë të sigurohet kontrata aftagjate për shfrytëzimin e programeve antiplagjiaturë.

15. Takimet me studentë “kafe dhe diskutim”

Universiteti egziston për studentët, prandaj do të mbahen takime me studentë së paku një herë në muaj për të parë shqetësimet dhe idetë e tyre në lidhje me zhvillimin e Universitetit. Në bashkëpunim me Komunën e Prishtinës, do të shihet mundësia që trafiku urban në Prishtinë për studentët e UP-së të jetë falas ose me një çmim maksimum 30% të biletës aktuale.

Do të trajtohet çështja e shtimit të hapësirave të leximit si dhe sallave ku do të përdoren kompjuterët nga studentët. Nëpërmjet këshillit botues, stafi akademik do të inkurajohet të përkthejë tekstet më të mira për të gjitha fushat, duke përkthyer të paktën një libër për program në vit.

16. Hartimi i strategjisë afatmesme për zhvillimin e Universitetit të Prishtinës

Nga fundi i vitit 2023, do ta kemi një Strategji 2024-2030 të zhvillimit të Universitetit të Prishtinës. I bindur se kjo Strategji do të mund të përqendrohet në çështjet zhvillimore e jo në ato të karakterit emergjent. Ky dokument duhet të na tregojë se si e shohim Universitetin deri në vitin 2030, si të lidhim programet studimore me tregun e punës, si duhet të jemi më kompetitivë me universitete të vendeve të tjera, cilat disiplina akademike duhet t'i favorizojmë, si ta bëjmë më atraktiv Universitetin e Prishtinës për të rinjtë dhe si të nxisim edhe studentë nga vendet e rajonit apo më gjerë, të vijnë dhe të studiojnë në UP, si ta përmirësojmë infrastrukturën dhe, në përgjithësi, të krijojmë kushte për funksionimin normal të Universitetit.

Konkluzion

Pavarësisht se kush do të jetë rektor i Universitetit të Prishtinës, në dy vitet e ardhshme vëmendja duhet të përqendrohet në ndërtimin e një baze të shëndoshë për zhvillimin e Universitetit të Prishtinës. Baza e shëndoshë nënkupton zbatimin e ligjeve, statutit dhe dokumenteve që vet UP-ja i ka krijuar. UP-ja ka një strategji 2020-2022, por kjo strategji është zbatuar jashtëzakonisht pak. Ftesa për kuadrot nga Diaspora dhe angazhimi i tyre në UP duhet të bëhet sa më parë në mënyrë që fryma e shkollës perëndimore të jetë më prezente në UP. Një qasje e tillë kërkon përkushtim dhe përgjegjësi të lartë nga të gjitha organet e Universitetit dhe njësitë akademike, e cila, shpresoj se nuk do të mungojë.